NAVN:
KLASSE:

Gå sammen i **grupper** med maksimalt **5 personer**. Oppgaven er enkel! Dere skal **fortelle om hvordan en kan arrangere gode arrangement** - feilfritt.

Krav til **oppgaven**:
- Alle i gruppen skal snakke like mye
- Fri stemmebruk (ikke lese)
- Få med alle viktige moment
- Maksimal tid til rådighet er 5 minutter

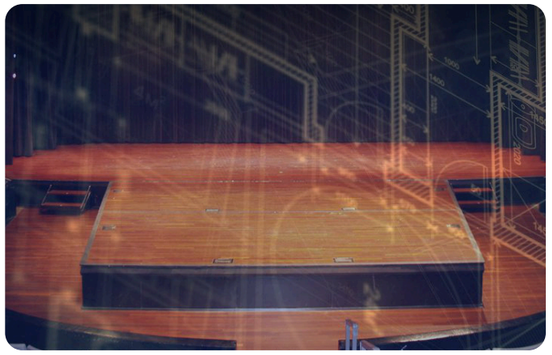

HVA ER ET GODT ARRANGEMENT?

En god **arrangementsopplevelse** for deltakere, publikum, crew og arrangører avhenger av mange ting. Men en stor del av grunnlaget for en vellykket karriere som arrangører legger en allerede i **forarbeidet** når en velger **innhold**, **markedsføring**, **lokale** og **teknisk utstyr**. I det følgende blir det presentert alle de elementene som skal til når du skal arrangere feite konserter og forestillinger.

HVA ER LYDRESTRIKSJONER?

Lydrestriksjoner og andre restriksjoner er noe alle arrangører på ta hensyn til. **Lydvolumet** skal f.eks. ikke overstige 80 **db**. Arrangør er ansvarlig om folk skulle få ødelagt hørselen sin.

HVORDAN BØR LOKALTS UTFORMING VÆRE?

Lokalets utforming er med på å bestemme om publikum og musikere får en god konsertopplevelse. Det er kjekt å høre og se!

HVORDAN BØR EN SCENE VÆRE?

En **scene** bør ikke være for liten eller stor, men tilpasses etter hva som skal fremførers på den. Den bør også ha svart bakvegg, evt. sidevegger.

HVORDAN BØR INNLASTINGS- OG LAGERFORHOLDA VÆRE?

Gode **innlastings- og lagerforhold** er alltid kjekt for musikere og "crew" som skal installere, sette opp og lagre musikkutstyret de bruker.

HVORDAN BØR STRØMFORHOLDA VÆRE?

Når en skal sette opp et arrangement må en også passe på at nødvendige **strømforhold** er tilstede. Det går ikke med en 10 ampere sikring på et stort **PA-anlegg**.

HVORFOR ER GARDEROBEN VIKTIG?

For en artist er det alltid kjekt å ha en **garderobe** en kan slappe av i. Å ha det rolig før en går på scenen er viktig for mange.

HVORFOR ER SIKKERHET VIKTIG?

Når en skal arrangere for scene må en alltid sette **sikkerheten** først. Det finnes mange eksempel på der det har gått gale (**nødutganger** og **parisergjerder**).

HVORFOR ER LYD OG LYS VIKTIG?

Å ha god **lyd og lys** setter både publikum og musikere pris på. Legg alltid litt ekstra i dette, opplevelsen for alle blir bedre.

HVORFOR ER SKRIFTLIGE AVTALER VIKTIG?

En må gjøre **skiftlige avtaler** med alt en skal leie til en konsert, det være seg musikk, lyd (PA), lokale osv. Det er mye vanskeligere å bryte skriftlige avtaler og kontrakter.

HVA ER VIKTIG ANGÅENDE ØKONOMI?

Når det gjelder **økonomi** er det lurt å ha en eller to personer som har ansvaret for det. På denne måten holder en kontrollen med utgiftene og inntektene.

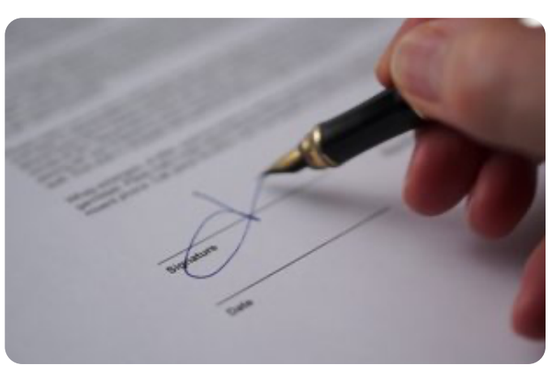

HVA GJØR TONO?

TONO forvalter fremføringsrettigheter for musikkverk i Norge på vegne av rettighetshaverne, dvs komponist/tekstforfatter. Alle som spiller musikk offentlig må betale et vederlag til TONO. "Offentlig" innebærer diskotek, konserter, i kafeer, kino og mye mer. Det dere betaler inn til TONO blir viderefordelt til komponist/tekstforfatter som er medlem i TONO.

EGNE NOTAT TIL MUNTLIG PRESENTASJON

HVA ER GOD MARKEDSFØRING?

Å **markedsføre** konserten en skal arrangere er helt nødvendig, både med tanke på opplevelsen for musikkere og publikum, og det økonomiske.

Når en skal markedsføre må en stille seg disse spørsmålene:

- **Hvorfor** markedsføring?
- **Hvordan** få oppmerksomhet?
- **Hvem** går på konsert?

Se hit - vi skal ha konsert:
- Hvordan bør plakaten være?
  - At det er konsert
  - Hvem det er konsert med
  - Når det er konsert
  - Hvor konserten er
  - Hvem som arrangerer konserten
  - Evt. sponsorer

- Få oppmerksomhet til **billettkjøp**
- Intern markedsføring
- Folk trekker folk
- Løpesedler/foldere
- Avis/radio/tv/internett
- Markedsføring på konsertkvelden

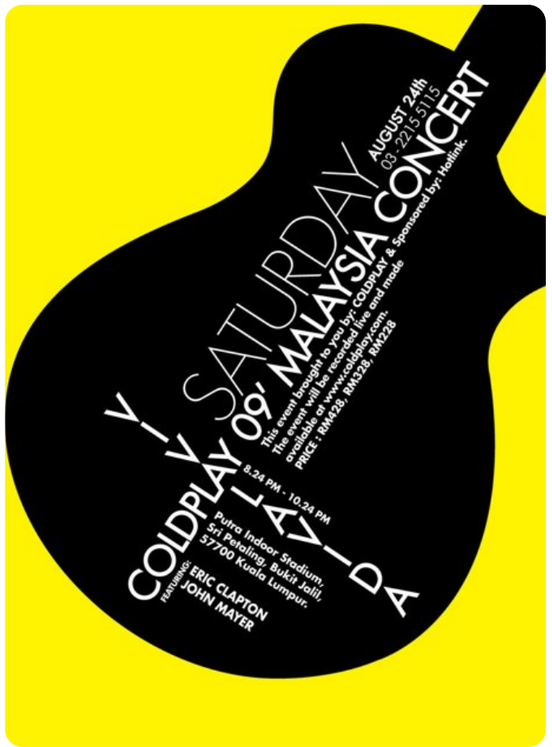

HVORDAN KAN EN ARRANGEMENTSAVIKLING VÆRE?

Vi kan dele arbeidet med arrangementsavvikling inn i tre deler:

1: Arbeidet før arrangementet
2: Arbeidet på selve arrangementsdagen
3: Etterarbeidet

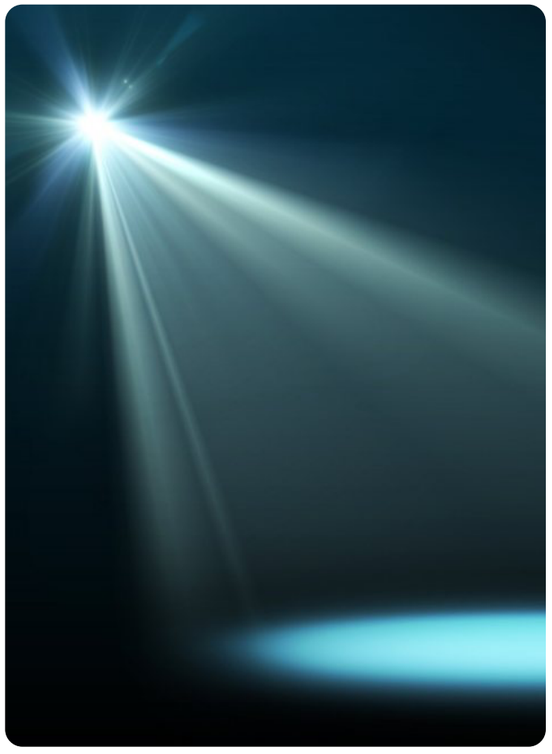

1: Sjekkliste med **arbeidet før arrangementet** som må være i orden
- Artister/oppfølging av artister/get-in
- Markedsføring
- Billetter
- Lokaler/garderobe
- Mannskap/konferansier
- Teknisk utstyr
- Polititillatelse
- Nabovarsel
- Scene
- Strømforhold

2: Gjennomføring av **selve arrangementsdagen**
- Rigging/rydding/vasking osv.
- Soundcheck
- Dørene åpner, musikk over PA
- Forband/oppvarming
- Konferansier presenterer artistene
- Hovedband/artister

3: **Etterarbeid**
- Opprydding
- Evaluering
- Økonomi

HVORFOR BØR EN HA EN INVENTARLISTE?

• For at en sceneproduksjon skal være vellykket må **lyd og lys** være **tilgjengelig** og **fungere**. Det er derfor viktig at du som skal arbeide med dette vet **hva skolen har å bruke**, og ikke minst **kunne å bruke det**. Å ta vare på utstyret er også viktig.

• En **inventarliste** er en liste over **tilgjengelig utstyr**. Denne listen kan henges **opp på tavle** i tilhørende rom, slik at du og andre som skal bruke lyd- og lysutstyret lettere vet **hva som kan brukes**. Listen kan også brukes for å **passe på at utstyr ikke mangler**.

• Når en lager en inventarliste bør en sette opp utstyret i **kategorier**, kabler, mikrofoner, lysutstyr osv.

• Inventarlisten bør **brukes** når klassen skal arrangere et **fellesprosjekt**.

Få en omvisning av lyd- og lysutstyret på skolen din. Lag deretter en inventarliste!

INVENTARLISTE PÅ LYD- OG LYSUTSTYR PÅ SKOLEN MIN

HVORDAN SETTER EN OPP LYDUTSTYR?

1: Signalet fra el-gitaren (A) sendes gjennom en **jack-kabel** til en **DI-boks** (B) som forsterker signalet.

2: Signaler fra **mikrofonen** (C) og DI-boksen går gjennom **XLR-kabler** til hver sin stripe på mikseren (D).

3: Lyden fra **mikseren** blir sendt til **equalizer** (E) og en **klangenhet** (F) og kommer tilbake via en sløyfe av jack-kabler.

4: Det ferdigmiksete signalet går i stereo til forsterkeren (G) via jack eller XLR.

5: Kraftigere kabler som **speakon-kabler** fører signalet videre til store høytalere (H).

6: Musikerne hører hva de selv spiller ved at lyd fra mikseren spilles gjennom **monitorer** (I).

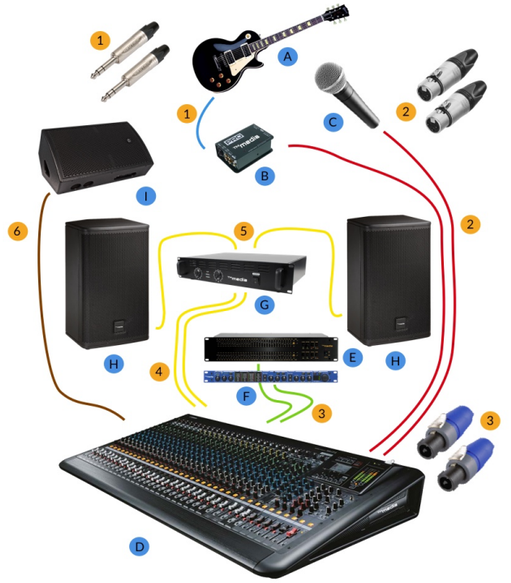

Arbeid med lydutstyret skolen din har. Tren på å sette opp, samt nedrigg.

HVA ER MENINGEN MED LYS TIL SCENEN?

• Det **primære målet** med **lyssetting** er rett og slett å oppnå den ønskede **kommunikasjon mellom scene og sal**, mellom publikum og aktører. For å oppnå dette vil det som regel være nødvendig å få scenen tilstrekkelig belyst slik at tilskuerne ser aktørene og hva de gjør.

• Hva som er tilstrekkelig lys vil kunne variere med de forskjellige **publikumsplassene**. Det som er tilstrekkelig på første rad er ikke nødvendigvis tilstrekkelig for bakerste rad, det som er nok for senterfeltet holder kanskje ikke for de som sitter ytterst på sidene. For å få til en god balanse er det nødvendig å prøvesitte lyset fra forskjellige tilskuerplasser.

Prøv ut og studer hvordan lysmikseren på skolen din fungerer. Forsøk deretter ulike lyssettinger til ulike tenkte "ting" som foregår på scenen.

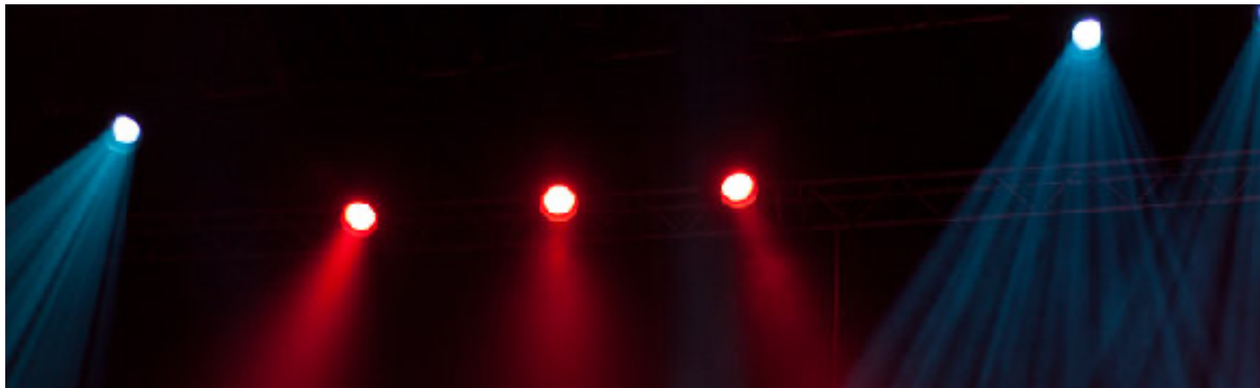

HVORDAN KAN EN LAGE LYD TIL SCENEN?

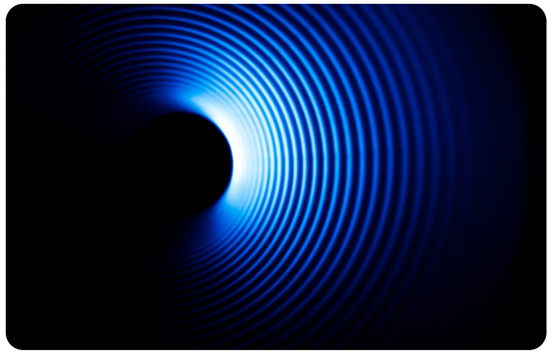

• En datamaskin kan brukes til å redigere lyd. Du kan klippe vekk eller legge til lyder, i tillegg til å sette sammen flere spor til en lydkollasj/komposisjon.

• Programmet **Audacity** til PC fungerer godt til dette formålet. De fleste skoler har dette installert! Programmet er også gratis, og det fungerer både på windows, mac og linux.

• Med en **Mac** kan programmene **GarageBand** eller **Logic Pro** godt brukes. Med **iPad** kan **GarageBand** brukes.

Velg et program / app til å redigere lyd. Utfør disse handlingene:

- lag flere spor
- sett inn lyd på ulike spor
- flytt lyd på spor frem og tilbake i tid
- endre «v»olumet på en lyd
- endre volum og panorering på ulike spor
- klipp og rediger lyd
- ton inn og ut lyd
- legge til effekter på lyd
- eksporter lyd i ulike lydformater
- ta vare på et lydprosjekt til senere bearbeidering

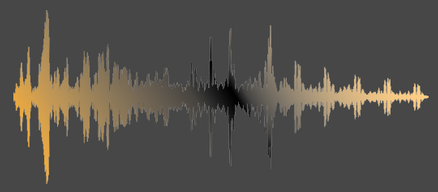

HVORDAN KAN EN BRUKE LYD PÅ SCENEN?

• **Soundboard Studio Lite** er en gratis app som kan brukes til å spille av musikk eller andre lyder. Appen kan brukes på telefon eller nettbrett direkte på scenen.

• Appene **Go Button** eller **QLab** er også et ypperlige verktøy til kjøring av lyd.

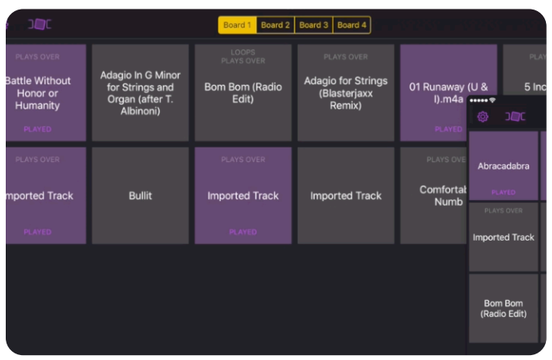

Diskuter i små grupper hvordan dere får spilt av lyd til fremføringer dere skal lage.

HVORDAN KAN EN LAGE EN PLAKAT?

• **GIMP** er et grafikkprogram til PC som blant annet kan brukes til å redigere fotografier, men også lage plakater. Det tilsvarer omtrent Adobe Photoshop Elements, og er helt gratis. De fleste menyer etc. er på norsk.

• Til **Mac** og **iPad** kan disse disse appene benyttes:

- **Adobe Photoshop**
- **Affinity Photo eller Designer**
- **Pixelmator**

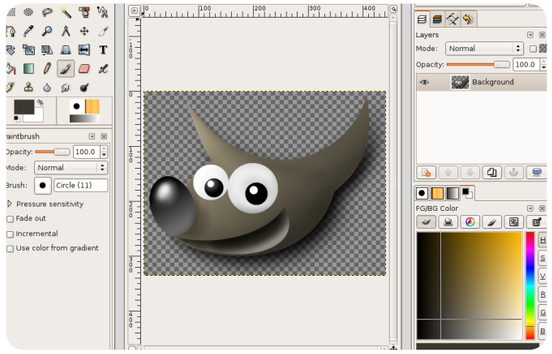

• Når du er ferdig med å lage en plakat bør den lagres/eksporteres som en .pdf-fil.

Lag en plakat som er innbydende og informativ. Alternativt kan du ha reklame nederst, som kan dekke diverse utgifter. Velg A3 som størrelse på dokumentet, med oppløsningen 300 DPI.

HVORDAN KAN EN LAGE EN MEDIEFORTELLING?

• Digitale fortellinger er korte, ofte personlige multimediafortellinger. Historien fortelles ved hjelp av digitale verktøy; en datamaskin med fotoprogram, videoredigeringsprogram eller animasjonsprogram. Digitale fortellinger varer ofte ikke mer enn 2-3 minutter, og består vanligvis av en personlig historie, fortalt med ens egen fortellerstemme, støttet av passende bilder. Fremstillingen kan også inneholde video, musikk, lydeffekter og så videre.

• Når du er ferdig med å lage den digitale fortellingen kan den deles digitalt på internett.

Lag en «storyboard» til en mediefortelling. Bruk blyant slik at du kan endre på det du enten skriver eller tegner! Du kan benytte så mange ruter du vil. Historien i «storyboarden» lager du deretter om til en digital mediefortelling (fotofortelling, film eller animasjon). Velg passende utstyr til dette arbeidet!